

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A MAGYARORSZÁGI NÉPTANÍTÓK EGYETEMES GYÜLÉSÉNEK, A VÉGREHAJTÓ-
BIZOTTSÁGNAK ÉS TÖBB HAZAI TANÍTÓ-EGYESÜLETNEK RENDES KÖZLÖNYE.

Laptulajdonos

Felelős szerkesztő:

A »NÉPNEVELŐK PESTI EGYLETE.«

STEINER ISTVÁN.

Megjelenik e lap minden szombaton. **Előfizetési ára:** Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. **Hirdetések** 2 has. petit-soronként 10 krral számíttatnak. **Kéziratok** a szerkesztőhöz (Budapest, IV. k. gr. Károlyi-utca 8. sz.); **előfizetési pénzek**, reklamatiók sat. Weiszmann téstvére khez mint kiadókhöz (V. ker., Lipótváros, Ferenc-József-tér 8. sz.); **tagsági** díjak az egylet néztárnokához, Schmidt M. Ferenc úrhoz (IX. ker. Soroksári-utca 32. szám) küldendők.

Az iskolai takarékpénztárak kérdéséhez.

A »Népnevelők Lapja« f. é. 16. számában Szép József urnak egy, az iskolai takarékpénztárakra vonatkozó elmfuttatása közölttén, abban cikkirő ezen intézmény helytelenségét és káros voltát igyekszik 12 tételben kimutatni. Tétélei axiomaként állittatván fel, ugy ezekkel, valamint azok indokolásával, a népnevelés iránt érdeklődők figyelmét felkelté és őket a vitás kérdés felőli eszmecserére késztté.

Cikkirő tétéleiben cáfolni akarván Lederer Ábrahámnak az iskolai takarékpénztárakra vonatkozó, e lapok 14. számában megjelent tétéleit, azok mindegyike ellen állit fel egyet saját véleménye és izlése szerint. Azon igyekezete: Lederer minden tételének tarthatlanságái kimutatni, elfeledtté vele, hogy a maga állításainak plausibilitására is figyelemmel legyen; mert elragadtatva a nagy hevétől, tétélei formulázásával nagyon is túl lött a célon.

A ki sokat akar bizonyítani, az — a német közmondás szerint — semmit sem bizonyit.

Nem lehet szándékom Lederer tétéleinek alaposságát és helyességét bizonyitgatnom, és ha ezen alkalommal az iskolai takarékpénztárak kérdésében felszólalok, teszem ezt azon okból, mert egyrészt ezen intézmény életbeléptetése és helyes kezelése által a népiskola feladatát tökéletesebben megoldhatónak, népünket jobban nevelhetőknek és társadalmunkat érdekeinknek megfelelőbben alakithatónak hiszem; másrészt pedig azért, mert Sz. úr ezen intézményt említett közleményében absolute károsnak, az iskolai nevelés keretébe nem valóznak hirdeti.

Cikkirő okoskodásának kiindulási pontja azon állítás, hogy »a takarékosaságról két szempontból kell beszélni, t. i. ethikai és nemzetgazdasági szempontból«, mely utóbbihoz szerinte az iskolának semmi köze, és hogy »azok, kik az iskolai

takarékpénztárakat kívánják, nem illetékesek a nevelés-oktatáshoz hozzászólni.«

A merésznél is nagyobb szó!

Nem is annyira eredeti, mint egyszerű eljárás, valamely vitás kérdésben deklarálni: hogy mindenki, ki a magunkéval ellenkező véleményben merészkedik lenni, a dologhoz meg csak hozzászólni sem illetékes! azzal kár csak szóba is állni.

Ezen nagyhangu intrada után feltűnhetik, hogy Sz. úr mégis érdemesnek találta Lederernek a takarékpénztárak mellett szóló tételeivel bajlódni és ezen intézmény pártolóival szóba állani.

Csak hogy ő ezen tételek egyikét sem cáfolta meg; hanem az ezekben foglalt állításoknak ellenkezőjét konstruálta 12 ellentételbe és indokolta azokat úgy, a hogyan kedve telt, mint alább kimutatni fogjuk.

Cikkíró szerint az iskolai takarékpénztárak egyedüli célja a tőkeképzés, mi a paedagógiának nem lehet feladata.

Ezen egy állítása bizonyítja, hogy ezen intézmény lényege: céljai, nevelési eszközül kiváló alkalmazhatósága és nagy hordereje kikerülték figyelmét. Az isk. takarékpénztárak főcélja korántsem a tőkeképzés; nem is lehet az iskola feladata a gyermekektől filléreiket minden áron elszedni és őket ekként azok összegyűjtéséhez szoktatni; hanem — bár a tőkegyűjtés sem megvetendő eredménye ezen intézménynek — a fődolog mindig az, (nevelési szempontból) hogy általa a tanítványok a meggonnolatlan, könnyelmű cselekvéstől (oktalan pénzköltéstől, nyálankoskodástól stb.) megóvatnak és cselekedeteik következményeit tekintetbe véve szoktattatnak egyet-mást tenni; megtanulják saját énjüket egy magasabb eszmének alárendelni és nem a pillanatnyi élvezet szerint, nem egyedül a maguk javára, hanem mások érdekében is szoktattatnak cselekedni. Mind megannyi fontos momentum az erkölcsi nevelés terén!

Hogy az ifjúságot ily irányban nevelni előnyös vagy szükséges-e, azt kétségbe vonni talán Sz. úr sem fogja.

Csak hogy ő ismét azt is állítja, hogy az iskola növendékeit takarékpénztárak nélkül is szoktatja takarékosagra és így azokra nincs szükség.

De nézzük csak, mily eredménnyel szoktatott az iskola takarékosághoz?

Nem-e népünknel tapasztalható azon hátrányos sajátság, hogy többet szeret költeni, mint mennyit keres? Nem-e a jövő rovására költekezik számtalan tagja a társadalomnak? A látszat és külsőségek után való kapkodás, a rövid ideig tartható urhatnamság, a könnyen költés, nem-e található fel társadalmunk minden rétegében? Pedig szerinte az iskola eddig is szoktatott takarékoságra.

Ha szoktatott is, úgy ebben nem volt köszönet; mert takarékos nemzedék helyett felületesen cselekvő, könnyen költő egyéneket nevelt.

Mert az iskola tehát nem tudta eddig azt eredményezni, mire állítólag törekedett, és mire szükségünk van, hogy t. i. takarékos embereket neveljen, úgy ebből következik, hogy eddig követett eljárása ezen fontos nemzetgazdászati érdek megóvására nem elégséges.

Sz. úr ugyan azt állítja, hogy az iskolának a nemzetgazdászathoz semmi köze; hanem általa csak a paedagogia és ethika követelményei vehetők figyelembe.

gogia
társad
érdeke
érhető
mely
kossá
rékpé

litést
Sz. u
csalá
reske
eszik,
költés
hogy
szüks
sekre

még
sem k
melyl
lisz
nem
keny
ehh

leg k
szerin
segéd

ez a
stb.
a tak
osztál
zavart
felszó
helyes
törvén
lag fő
takar
Leder
és a
hogy
idezte

tartoz
követ
már c
tárak

De azt talán megengedi, hogy az iskolának az ethika és paedagogia törvényei keretén belül növendékeit lehetőleg minden egyeni és társadalmi érdekek megóvására kell képesíteni, és a mennyiben ezen érdekek egy része a nemzetgazdászati némely elveinek követése által érhető el, tartozik figyelemmel lenni oly érdekre is, mely esetleg valamely nemzetgazdászati elvben is talál kifejezést. Ilyen érdek a takarékosagra való szoktatás és ennek egyik hathatós eszköze: az iskolai takarékpénztár.

Hogy azért, mert Aristoteles az iskolai takarékpénztárakról említést nem tesz, azok korunkban nem szükségesek, ezt alig fogja valaki Sz. urnak elhinni, valamint akkor is téved, midőn azt állítja, hogy a családok nagy része azért nem takarékos, mert államunk ipara és kereskedelme fejletlen. Ugyanoly joggal mondhatná, hogy valaki azért nem eszik, mert éhes. Az ipar és kereskedelem fejletlensége nem a könnyen költségesnek, hanem a kevés szerzésnek okozója, de egy okkal több arra, hogy azon keveset megbecsülve és okszerűen felhasználva fordítsuk szükségleteink fedezésére, nehogy idő előtt kifogyván belőle, nélkülözésekre legyünk kénytelenek.

Hogy mit ért cikkiró a nevelés ideálja alatt, azt bajosan lehet még csak sejteni is; de hogy ezen ideálja sem a modern paedagógiának, sem korunk igényeinek meg nem felel, az kitetszik azon állításából, melylyel azt mondja: »hogy az isk. takarékpénztárak materialisztikus intézményével a nevelés ideális feladatát nem szabad beszennyezni, mert a szülők amugy is csupa kenyérkereső emberekké nevelik gyermekeiket, és ehhez az iskolának segédkezet nyújtani nem szabad.« (!)

Az iskolai nevelés főcélja: a növendéket az önfentartásra lehetőleg képesíteni, vagy miként ő mondja, »őt kenyérkereső emberré tenni,« szerinte oly hibás dolog, annyira elvetendő valami, hogy ahhoz még segédkezet sem szabad nyújtani.

Cikkiró szerint polgári és társadalmi erény nem létezik, mert ez a vallás körén kívül esik. A háladatosság, hazaszeretet, jótékonyság, stb. . . . kötelesség; de azért ugyancsak erénynek nevezi több ízben a takarékoságot is, és így a fogalmaknak saját maga által teremtett osztályozását ő maga sem látszik helyeselni, mi magában véve fogalomzavarnál egyéb hátrányt nem okoz ugyan, de mindenesetre jellemző oly felszólalásban, mely érveléseiben rejlnék hiszi valamely vitás kérdés helyes megoldását. Arról is megfedkezik Sz. ur. hogy az anthropologiai törvények címe alatt felsorolt állításai. p a víznek és rovaroknak állítólag fölös mennyiségben való létezése, az álmokép elmosódása, stb. az iskolai takarékpénztárakkal semmiféle összefüggésben sincs. Abbeli igyekezete, Lederer minden tételére valamit mondani, felsoroltatá vele a legkülönbözőbb és a tárgyhoz semmiképp sem tartozó dolgokat, sőt az is megesett rajta, hogy az általa idézett paedagogusok egyikének, Franke-nak oly mondását idézte, mely csakis a takarékpénztárak mellett bizonyít.

Az ellentételek különben egytől végig vagy a tárgyhoz nem tartozó dolgokat, vagy a logikával és lélektannal meg nem egyező következtetéseket és állításokat tartalmaznak, melyeket sorban cáfolni már csak azért sem tartom szükségesnek, mert az iskolai takarékpénztárak életbeléptetését nem azok tarthatlanságának kimutatásától hiszem

feltételezve. Cikkiró felszólalásában nagyon is felismerhető azon idealismus, (1) mely egyik lábbal rég túlhaladott állásponton, másikkal utolérhetlen magas régiókban keresi oly problema megoldását, melyet a mindennapi élet számtalan példában tár azok elé is, »kiknek szemük vagyon, de nem látnak; fülük is vagyon, de nem hallanak«; de melyet megoldani semmiféle idealismus nem képes, mivel nem az adott körülményekkel számol, hanem nem létező tényezőkkel akar kielégítő eredményre jutni.

Erős hitem, hogy az iskolai takarékpénztár intézménye előbb-utóbb hazánkban is annak fog bizonyulni, minek az elfogulatlan elmélet és a nálunknál praktikusabb külföld tapasztalata már ismeri. t. i. a népnevelés becses eszközeül és a társadalom fontos érdekeinek előmozdítójául.

Tanos Imre.

Népnevelésünk ügye az országgyűlésen.

A magyar törvényhozó-testület évenként egyszer, a költségvetés tárgyalása alkalmával tüzetesebben is szokott foglalkozni a közoktatás ügyével.

Érdekekkel néztünk a vallás- és közoktatásügyi miniszter jelen évi költségvetésének tárgyalása elé. A nemzet képviselőiben pártkülönbség nélkül meg volt mindenkor a jóakarát a hazai népoktatásügyet oly fokra emelni, hogy az bármely hatalmas nemzet tanügyével kiállja a versenyt. Meggyőződéssé vált törvényhozó-testületünk minden egyes tagjában, hogy művelődés nélkül nincs jólét, nevelés és oktatás nélkül nincs boldogság. E meggyőződésüknek lelkes szavakban kifejezést is adtak országos képviselőink akkor, midőn a közoktatásügyi kormány költségvetése tárgyaltatott.

Es ez történt 1868 óta minden évben. A kormány által betervezett költségvetés közül egy miniszteriumé sem keltett oly érdeket, mint a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumé. A képviselők vetekedtek egymással, hogy a népnevelés ügye iránt érzett meleg rokonszenzüknek minél fényesebb bizonyítékát adják. Ékesszóló és érvekkel gazdag beszédekben nem volt hiány soha; s örült a lelkünk, midőn azt láttuk, hogy e beszédek mindenkor az ügy iránt érzett lelkesedés tüze világította meg s tette oly ékessé, mint aminővé beszédet csakis a benső meggyőződés, a szív őszinte sugallata tehet.

Ily előzmények után nem csoda, ha most még feszültebb várakozással, még nagyobb érdeklődéssel tekintettünk a költségvetési vita elé, mint egyébkor.

Várakozásunkban — fájdalom — ezuttal csalódnunk kellett. A vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak ez évi költségvetése nem keltette fel a képviselők körében azt az érdeklődést, melyet az ügy szentsége megkövetelt volna. A költségvetési vita, mely ápril 12-én vette kezdetét s ápril 19-én fejeztetett be, inkább vallásügyi, mint közoktatásügyi volt. Az általános vita, mely közel hat napot vett igénybe, mondhatjuk, hogy tisztán a vallás ügyének volt szentelve. S ami e vitát előidézte, az a vallási alapok és alapítványok kezelése és mikénti ellenőrzése volt.

Nem lehet tagadnunk, hogy a vallás ügyének szintén meg van a maga jogosultsága, s hogy ez ügy rendezése még sok kívánni valót

hagy maga után; de azt hiszszük, hogy sokkal fontosabb kérdés ennél a közoktatás ügye. Nem is hitünk, de meggyőződésünk ez nekünk s meggyőződése mindazoknak, kik a nép jólétét és boldogságát a józan művelődéstől, a helyes irányu neveléstől teszik függővé.

Avagy azon tizenkét év alatt, a mióta tanügyünk törvény által rendeztetett, annyira előhaladt volna hazánkban a népnevelés ügye, hogy annak további fejlesztése nagyobb gondot már nem igényelhet; hogy annak felkarolása és gondozása a törvényhozó-testület részéről már nem oly szükséges, mint volt eddig?

Mi, kik e terén működünk, legjobban tudjuk, mily sok akadálylyal kell még ma is a népnelés ügyének megküdenie. Az akadályok elhárítása, a bajok orvoslása azonban sok tekintetben nem tőlünk függ, hanem a nemzet törvényhozóitól. És a nemzet törvényhozói ezuttal megfélekeztek a haza legszentebb ügyéről: a népnevelésről. Fájdalommal láttuk ezt, mert az előző évek költségvetési vitáiból azon tapasztalatot meritettük, hogy ily alkalommal sok üdvös eszme merült föl, melyeknek felkarolása kötelességévé tétetett a kormánynak, sok oly kinöves ostoroztatott, melyek tanügyünk fejlődését hátráltatták, s melyeknek elhárítása szintén kötelességévé tétetett a miniszternek; szóval, a költségvetési vita alkalmával tartott beszédek befolyással voltak a közoktatásügyi kormányzatra úgy mint közvetve magára a népnevelés ügyére is.

De igaztalanok lennénk, ha azt állitanók, hogy az idej költségvetés tárgyalása alatt ügyünk érdekében éppen semmi felszólalás nem történt. Akadtak most is a honatyák között, kik népoktatásunk ügyét szívéükön hordva, annak előmozdítását sürgették. Jólehet e beszédek jóval messze maradnak azok mellett, melyek tanügyünk érdekében az előző években tartattak mindemellert szükségesnek tartják olvasóinkat a tárgyalás menetével, habár csak rövid kivonatban is megismertetni.

Még az általános vita alatt történt, hogy Orbán Balázs felszólal s a közművelődési célokra előirányzott tételeket vevén bírálata alá, sajnálkozásának és fájdalmának ad kifejezést a felelett, hogy oly szégyen, letesen kevés van előirányozva legdrágább kincseink ápolására. Mert ott, hol a népnevelés ügye annyira el van hanyagolva, mint nálunk, különösen hazánk egyes megyéiben, akkor népiskolákra 595,000 frtot, a felsőbb népiskolák- és polg. iskolákkal együtt csak 840,000 frtot irányozni elő, valóban nem egyébb az éhezőnek nyujtott alamizsnánál. Ennél a hadsereg gombjainak megváltoztatására is többet adunk ki. Tessék a népnevelésre oly összeget irányozni elő, hogy ha nem is rögtön, de négy-öt év alatt elmondhassuk, szerint Magyarország minden községének megvan az igényeknek megfelelő népiskolája. E szavakkal kezdte meg beszédét Orbán Balázs s csak ezután tért át a vallás ügyére. Szívéunktől beszélt, tiszta igazságot mondott. Szava azonban elhangzott, mint a pusztában kiáltó szava, hisz most a vallás ügye foglalta el a tért s a képviselőház tagjaink figyelme kiválóan e tárgyra volt irányozva.

Az általános vitánál tanügyünkre vonatkozó más lényegesebb felszólalás nem történt, ha csak azt nem említjük még föl, hogy Csátár Zsigmond, ki szintén a vallási alapok ügyével foglalkozott, beszéde kezdetén a tanfelügyelői intézményt kárhóztatta.

A részletes vitánál, mely alig két napon át tartott, már több feljegyzésre méltót találunk.

A népnevelési szükségletek címén előirányzott 840,000 frt megszavazásánál Zsilinszky Mihály kellőleg indokolva írásbeli javaslatot nyújtott be arra nézve, hogy a kért összeg 900.000 frtra egészítették ki. Az indítvány csakhamar viszhangra talált s Kiss Albert azzal egészítette ki a betérjesztett javaslatot, hogy a 60,000 forintnyl többlet új iskolák felállítására fordíttassék; egyébiránt megszavazta volna, ha még nagyobb összeg hozatott volna is javaslatba. Pártolólág szólalt föl a javaslat mellett Hegedüs László, ki a népnevelési szükséglet rovatát igen szegényesnek és szegyenletesnek találja. Sikerült beszédében igen találóan mondja, hogy: ha van a közoktatási költségvetésnek oly rovata, melyből törölni nem szabad, melyből törölni hazánk viszonyai közt csaknem az öngyilkossággal határos, ez éppen azon rovat, mely a népiskola szükségleteiről szól.

A Zsilinszky által betérjesztett javaslatához hozzájárultak még Turgonyi Lajos, Bittó Béni és Kállay János. S a képviselőház a javaslatot, az indítványozó kivánalma szerint, előzetes tárgyalás végett a pénzügyi bizottsághoz utasítá. Itt azonban a javaslat, legőszintébb sajnálatunkra, megbukott. A képviselőház azonban, midőn a pénzügyi bizottság betérjesztette elutasító javaslatát, ismét visszaküldte azt a bizottsághoz azon meghagyással, hogy adjon alkalmat Zsilinszkynek arra, hogy javaslatát bővebben is indokolhassa. A 60,000 frtnyi többletet azonban a bizottság ez alkalommal sem tartotta megszavazhatónak mert a pénzügyminiszter nem talált rá fedezetet s így sikertelen maradt minden indokolás. A képviselőház a pénzügyi bizottság elutasító javaslatát a hó 26-iki ülésén valóban el is fogadta: hiába küzdöttek ellene Simonyi Ernő és Kiss Albert; Szapáry pénzügyminiszter győzött.

Az állam tehát nem talál fedezetet oly összegre, mely a legbiztosabb beruházás. Hiába, a népoktatás ügyével még mindig takarékoskodni kell.

Némi vita keletkezett a nyugdíjalap rovatánál. Molnár Aladár és Kiss Albert a hátralékosok nagy száma miatt szólalnak fel, mire Trefort miniszter megjegyzi, hogy bár igen nagy a bátralekosok száma, de ez évről évre kevesbedik. Sok esetben a befizetést nem lehet behajtani, mert az illető tönkre menne.

A nyugdíj-alap különben úgy áll, hogy a miniszter azt építkezésekre fordítja. A pozsonyi nőtanítóképző-intézet ebből épült fel s sándéka a miniszternek, kellő biztosíték mellett, még több ilyenmü építkezéseket is eszközölni.

És ezzel elmondtunk mindent, a mi a jelen évi költségvetésnél felmerült tanügyi vitára vonatkozik. Megelégedve nem vagyunk vele. Többet vártunk.

Elvártuk volna, hogy törvényhozóink nagyobb lelkesedéssel, több erővel küzdjenek a nemzet legszentebb érdeke: a népnevelés ügye mellett. Elvártuk volna, hogy képviselőink a hazai népoktatásügyi viszonyokat jobban szemügyre vegyék, tanulmányozzák, s a hol segíteni lehet, a segítséget, a hol baj van, az orvoslást kellő erélylyel szorgalmazzák a kormányánál. Hiszen a folyton előtérbe nyomuló újabb és újabb követelmények mellett sok oly kérdés vár még ma is megoldásra, melyeknek halasztása bűn; hogy mást ne említsünk, ott a tanügynek hibás szervezete, népiskoláinknak jobb karba helyezése s önállóbbá való tétele, a tanítói állás biztosítása, a tanítóképzés reformja, a kisedővás ügye és még

számos oly kérdés, melyekre most itt ki nem terjeszkedhetünk, de a melyek a törvényhozó testület figyelmét, kell, hogy érdekeljék.

A költségvetési vita alkalmas lett volna arra, hogy mindezen kérdések felszínre hozzassanak s egyben-másban a kormánynak utasítások adassanak.

Nem történt. Eléggé sajnáljuk. De hogy a jövőben mind az megtörténjék s a közoktatásügyi miniszter költségvetése s annak tárgyalása eredményben gazdag is legyen, arra nekünk, néptanítóknak is törekednünk kell. Talán mi is tehetünk ez ügyben valamit?!

Gondolkozzunk!

A megyei tanítótestületekről.

A tudomány, a közművelődés terén munkálkodók egyik nem kicsinylendő kötelessége: az eszmék, az igazságok számát szaporítani. Magában véve nem nehéz dolog valamely új eszmét felállítani. A folyton kutató, gondolkodó, tekintélyeknek való nem hódoló ész rábukkanhat. Sokszor egy szerencsés perc szülője az eszme, az olvasottak vagy látottak, a szokásosnál erősebb befolyása, működésbe hozhatják agyvelőnket. — Az új képzet egyesül a régivel s az egygyé vált képzetek új eszme, új gondolat méhévé válhatnak.

A tudományok, a művelődés története s a mindennapi tapasztalás azonban azt mutatja, hogy az eszme úgy, amint világot látott, vagy lát, ritkán ment az egyoldalúságtól; subjektív nézetek, helyi s egyéb viszonyok nem engedik, hogy általános igazsággá váljanak. Ilyenné csak úgy válósulhat, ha a hivatottak, minél számosabban meghányják-vetik, ha a különböző szempontokból kiindulók előtt a próbatüzet kiállja.

E célból egyesülünk. Ha egyikünk-másikunknak új eszméje, új gondolata van, vagy ha a már elfogadott nézetek ellenében más véleményt táplál, elmegy az egyesületbe s elmondja. Akik hivatva érzik magukat, hozzászólnak, nyesik, simítják, kiegészítik, megrószálják, szóval. kölcsönös megbeszélés, több oldalról való megtekintés által, az eszme helyességét vagy helytelenségét megállapítják. Akik pedig nem érznek magukban erre elég erőt, figyelnek s tanulnak azoktól, kik többet tapasztaltak, többet tanultak; lelkesednek melegségükön.

Az egyesülés tehát csak ezen szempontból tekintve is, mellőzve azt, hogy az egy téren működőkben az együttérzést is célozzák stb. stb, üdvös hatásúak.

Ez világszerte elfogadott tény. Annyi is már mai napság az egyesület, hogy se szere, se száma. Mi néptanítók mondhatjuk, — bár nem egészen úgy van — 1868 óta alakultunk egyesületekké. Azóta 12 esztendő mult el. 12 év sok idő. Tettünk is sokat. Nincs itt most se ideje, se helye elmondani, hogy mi min lent végeztünk. De kérdezhettük tettünk-e eleget? Tettünk-e annyit, amennyit 22 ezer ember közös akarattal, tervszerű munkálkodás mellett tehet?

Kitérek a válasz elől. Nem érzem magam hivatottnak ítéletet mondani 22 ezer ember 12 évi működése fölött. Nem tudnék mindazon tényezőkről tudomást szerezni s itt megbeszélni, melyek a munka folyását gátolták vagy nehezítették.

Egyet azonban tudok.

Tudom, hogy bár ne lett volna a 22 ezer ember között egy sem, ki az egyesületi élettől visszavonult volna; lettek volna bár mindenütt kellő tapintatú s buzgóságú vezérférfiak; élt volna bár mindegyikünkben az az erős meggyőződés, hogy az iskola nem az egyház gyermeke, hogy a praxis csak úgy ér valamit, ha a theoria támogatja; éreztük volna bár mindnyájan, hogy egymás mellé sorakozva önmagunkon segítünk: még akkor sem hiszem, hogy annyit végezhattünk volna, mint a mennyit 22 ezer embernek, 12 év alatt végezni lehet s kell.

Ha minden segítő tényező közreműködött volna is, egy hiányzott: a tervszerű, előlegesen megállapított, együttes munkálkodás.

Ezért nem tudunk kellő eredményt felmutatni. Ha tehát oda akarunk jutni, hogy munkálkodásunknak határozott jellege, előre meghatározható eredménye legyen s hogy minden év megteremje a maga gyümölcsét, határozott, előre megállapított terv szerint kell együttesen munkálkodnunk.

Ezt így gondolom:

A megyei tanítótestületek rendszeren fel vannak osztva járáskörökre vagy fiók-egyesületekre. A járáskörök, illetőleg fiók-egyesületek évenként 1—2 közgyűlést tartanak, ezenkívül az egész testület rendszeren minden évben egyszer szintén tart közgyűlést. A járáskörök között nincs semmi szerves összefüggés. Mindenki dolgozik kénye-kedve szerint. Egyiknek méhészet, másiknak ipar a vesszőparipája, egy harmadik pedig az iskolai takarékpénztárakkal bibelődik. Azzal, hogy mit csinál a szomszéd, vagy mi baj van odabaza, édes-keveset törődnek; a modern eszmékért tudnak csak lelkesedni. Jön aztán a megyei közgyűlés, hol a hivatalnokok felolvassák jó hosszúra nyujtott, s »Magyarország nem volt, hanem lesz«-féle idézettel végződő jelentéseiket; megéltenezik őket, egyik jámlorlelkű tag indítványára jegyzőkönyvileg megköszönik szépen fáradtságukat, s mikor már jól kifáradt mindenki, elfoglalja a szószerket egy értekező, a ki »tetszés szerinti«-téma fölött böleselkedik.

A türelmetlenkedő közönség alig várja, hogy »harsány éljen«-ben törjön ki. Kezet szoritnak vele. Hizelegnek, bókolnak neki. Egy vélemény uralkodik: az értekezés gyönyörű volt. Ezzel vége. Hogy a kifejtett elvek helyesek-e, keresztülvihetők-e, hogyan, hol s mikor alkalmazandók stb? azzal nem szoktak törődni.

Hogy mi történik ezután, most nem feszegetem. Igaz, nem így áll a dolog mindenütt, de nagyobbára hű a rajz.

Ezen segíteni kell. A segítés módja fölött gondolkoztam. El is mondom. Aki jobbat tud, álljon elő vele!

Szükséges volna, hogy a megyei közgyűlés mindig legalább 2 napig tartson. Egy nap nagyon kevés. A közgyűlésnek többféle célja van. Megismerkedés, társalgás, a rendezett mulatóságok élvezése, a hivatalos jelentések meghallgatása s végre — amit legelőször kellett volna mondanom — a paedagogiai (gyakorlati s elméleti) értekezések figyelmes meghallgatása, megbeszélése és az azokban kifejtett elvek fölött való határozat hozatala mind, mind a közgyűlés körébe tartozik. Ez annyi sok mindenféle, hogy egy nap semmi áron sem leendő, legalább kettő kell hozzá, ha azt akarjuk, hogy egyik vagy másik célt el ne ejtsük.

Szükség volna továbbá a munkatervet megállapítani.

Tűzzön ki a közgyűlés 4—5 témát, hogy az egyes járáskörök tanulmányozzák s vitassák meg azokat. Az egyes járáskörök véleményeit, javaslatait az illető körök jegyzői foglalják össze s terjeszszék be a központi bizottsághoz. A központ a hozzá beérkezett véleményeket kiadja általa felkérendő egyéneknek, akik a beérkezett véleményezések alapján — tehát nem egyéni vélemény szerint — a közgyűlésen referáljanak. Nem lesz senki, ki nem gondolkozott volna már a témák fölött, mert hiszen a járáskörök is tárgyalták s így számíthatunk rá, hogy a közgyűlés nem légből kapott, de komoly tanulmányozáson alapuló véleményt mond ki. Így minden évi működésnek meg volna határozott eredménye, azonkívül ez által a járáskörök között szerves összefüggés jönne létre.

Jól tenné aztán a közp. bizottság, ha a közgyűlés határozatát egészen, a véleményezéseket pedig kivonatban a tanügyi lapokban közölné. Hadd váljék édesmindnyájunk kincsévé az egyes egyén, az egyes tanítótestület munkásságának eredménye!

Még tovább megyek.

Ha az egyes tanítótestületek ily módon dolgoznának s ha az egyes egyesületek által felvetett kérdések — ha érdemesek rá — megoldásához a többi is járulna; elvileg meg volna az országos tanítószövetség.*

Mert az együttes, tervszerű munkálkodás elvét hirdetik az orsz. tanító-szövetség alapszabályainak ezen pontjai:

A központi választmány teendői a többi között:

a) a szövetségi közgyűlésen kitűzött vagy a társegyletek által felvetett és beküldött tételek tárgyalására hivatalos levélben fölhívja az egyleteket; részleges tudomás-vételre utalván a központi szaklapra.

b) a beküldött véleményeket, határozati javaslatokat a központi szaklapban egész terjedelemben közölteti.

c) a tárgyalást valamely tétel fölött általa meghatározott időben befejezettnek nyilvánítja s az összes véleményeket és javaslatokat tanulmányozva, az eredményt végleges eldöntés végett a szövetségi közgyűlés elé terjeszti.«

Rajta tehát! Dolgozzunk együtt! Munkálkodjunk együtt határozott terv alapján!

Winkler Vilmos.

Hivatalos értesítés.

Az egyetemes tanító-gyűlés végrehajtó-bizottsága nevében a következőkről értesítjük a hazai tanító-egyesületeket és testületeket:

1. A szövetség ügyében a bizottság részéről ápril 14-én küldöttség járt a közoktatásügyi miniszternél, kívül ugyan távolléte miatt nem beszélhetett, de megtudta mégis a küldöttség, hogy a január 29-iki feliratra a miniszter már válaszolt, s e választ úgy a végrehajtó-bizottságnak, mint a képviselőháznak s valamennyi tanfelügyelőnek megküldi a miniszter. Hozzánk a budapesti tanfelügyelőség útján fog a válasz érkezni; ez ideig (ápril 29) még nem kaptuk meg, azonban gondunk lesz rá, hogy a leirat mielőbb megérkezék, hivatalos lapunkban azonnal közzétételük.

* Az országos szövetségről t. szerkesztő ur beleegyezésével, legközelebb szölok.

Lapunkban minden elvi kérdésnek nyílt tere van; hogy ne volna a szövetség kérdései?

Szerk.

2. Őszinte örömmel hozzuk tudomására a hazai tanító-egyesületeknek, hogy ujabban a »Dombóvár-járási kath. néptanítók egylete« csatlakozott a szövetséghez. Intézkedtünk, hogy a pünkösdi gyűlésre való meghívás ugy ezen, mint a szövetséghez csatlakozott többi tanító-egyesületeknek is külön megküldessék.

Nem mulaszthatjuk el ez alkalommal azon kérelemmel járulni az egyesületekhez, hogy a pünkösdi gyűlésre küldendő képviselőik mérsékelt áron való utaztatása iránt ők magok tegyék meg a kívánt lépéseket, minthogy a végrehajtó-bizottság először is nem rendelkezik annyi pénzzel, hogy valamennyi vasut-igazgatósághoz és hajó-felügyelőséghez 50 kros bélyeggel ellátott kérvényt intézzen egy-két egyesületi képviselő kedvezményének kieszközlése iránt, de másodsor pénzhiányában igazoló-jegyeket sem nyomathattunk, amire pedig oly kedvezmények kieszközlésével multhatatlanul szükség volna. Ne vegyék tehát rossz néven, hogy jogos igényeiknek eleget nem tehetünk. A gyűlésre jövő képviselők elszállásolásáról azonban gondoskodni fogunk, feltéve, hogy legkésőbb máj. 10-ig tudatják velünk feljöveteleket.

3. A végrehajtó-bizottság költségeinek fedezéséhez addigelé a következők járultak adományaikkal: A »Budapesti (budai) Tanító-egylet« 5 frt., a »Szatmárvidéki Néptanítók Egylete« 2 frt., Weisz B. F. 5 frt., György Aladár 2 frt., Kálnay Nándor 1 frt., összesen 15 forint.

Midőn ezen adományokat itt hivatalosan nyugtázzuk, nem mulaszthatjuk el, hogy az adakozóknak szíves adományaikért köszönetünket ne nyilvánítsuk.

Budapesten, 1880. ápril hó 29-én.

Lakits Vendel elnök.

Somlyai József titkár.

Egyleti élet.

A »Budapesti Tanító-testület« központi választmánya e hó 14-én Barczen János elnöklete alatt ülést tartott, melyen a tagok szép számmal vettek részt. A testületi helyiség tárgyában az elnök kérvényt intézett volt a tanácshoz; a tanács hajlandó a testületnek az évi közgyűlés megtarthatására a vigadó kis termét átengedni, kiköti azonban a tanács: »hogy a közgyűlések mindig junius hónapban tartassanak meg, és hogy a közgyűlés napja a vigadó bérlőjével együttesen és előzetesen állapitassék meg.« E határozatot a választmány sajnálattal vette tudomásul s miután az elnök jelentette, hogy a polgármesterhez ez ügyben újabb informatiot nyujtott be, s a polgármester a helyiség ügyének rövid uton való elintézését megígérte, kilátásunk lehet, hogy néhány nap mulva alkalmas helyiséget kapunk. Megbizzza mindemellett a választmány az elnököt, hogy ha a főv. hatóságától alkalmas helyiséget nem kaphatna a testület, nézzen utána, hogy a rég halogatott közgyűlés bármely alkalmas helyen mielőbb megtartható legyen. A közgyűlés idejéül a választmány május 2-át tüzi ki. Jelentette ezután az elnök, hogy a szegedi és tiszavidéki árviz-károsult tanítók javára a mult évben rendezett tavaszi multság jövedelme illetékes helyére már elküldetett. A város évenként 200 frtot ad a testületnek segélyképen. Az elnök folyamodott a tanácshoz, hogy ez összeget a mult és jelen évre utalványozza ki; a kérvény

ugyan még nincs elintézve, de a tanügyi tanácsnok azon kedvező nyilatkozatot tette az elnököknek, hogy a 400 frt a legközelebbi napokban már utalványozva lesz. A IV. ker. kör indítványára megbizzza a választmány az elnökséget, hogy ez a főv. tanácsához kérvényt intezzen az iránt, hogy a főv. közoktatási bizottságban a főv. közs. népiskolák tanító-testülete ne egy, de több tag által legyen képviselve, s hogy a választás közvetlenül történjék. Az egyetemes tanító-gyűlés végrehajtó-bizottságának felhívására a választmány a pünkösdi gyűlésre a következőket küldi ki képviselőül: Wolkenberg Gyula, Belicza József, Glatz György, Kálnay Nándor és Ursprunger József; a végrehajtó-bizottság költségeinek fedezésére pedig 25 frtot szavazott meg. A helyiséget tisztogató szolgálójához a testület havonként 2 frt 50 krral járul, erről a »Népnevelők Egyesülete« értesítetteti fog. Végül Schmidt Gyula jelenti, hogy bold. Kilicsuk László kartársunk egy árvát hagyott hátra, kit a főv. hatósága (árvaszéke) vett gondozása alá. Az elhunytnak 2000 frt életbiztosítása volt. Glatz Györgynek azon indítványa, hogy a körökben megvitattott s a központhoz beérkezett tételek feldolgozás végett adassanak ki egyeseknek, tekintve, hogy a beküldött javaslatok egybeállítására anélkül is az elnökség kötelessége, el nem fogadtatott. Több apróbb tárgy elintézése után az ülés véget ért.

Somlyai József.

A »Budapesti tantestület« V. ker. köre f. é. ápr. 25-én körülést tartott Sretvizer Lajos elnöklete alatt. Az ülésnek két fő tárgya volt. Kafka Károly igazg. tanító ur az iskolai és népkönyvtárak életbeléptetéséről értekezett a nála megszokott alaposággal s értekezésének befejezése után 7 pontban foglalt indítványt terjesztett a kör elé. Indítványának egyes pontjai fölött élénk eszmecsere keletkezett s melyek általában véve kevés módosítással elfogadtattak a kör részéről. Ezek szerint kimondotta a kör: 1. Az iskolai könyvtárak szükségesegek a nép általános művelődésének előmozdítása szempontjából. 2. Állitassanak iskolai könyvtárak, melyek ifjusági (gyermek) és tanító-könyvtárakból álljanak. 3. A felnőttek számára állitandó népkönyvtárak kérdése a tantestület hatáskörén túl esik. 4. Állitassanak a fővárosban iskolai könyvtárak iskolánként úgy azonban, hogy míg minden iskola birjon ifjusági könyvtárral, addig tanítói könyvtár csak egy állitassék föl minden közigazgatási kerületben. 5. Az iskolai könyvtárak létesítésére nézve ajánlatosnak tartja a kör, a) hogy minden tandíjt fizető gyermektől a fővárosi tanács helybenhagyása folytán a beiratásnál néhány krajcárnyi könyvtári illeték, továbbá, hogy az iskolai bizonyítványokért némi csekély díj szedetnék, mely pénzek az iskolai könyvtárak céljaira fordittatnának; b) hogy a fővárosi hatóság az isk. könyvtárak intézményét időnkint bizonyos összeggel segítse; c) hogy az isk. könyvtárak ügyének társadalmi uton való fölkarolása és támogatása céljából mozgalom inditassék meg.

6. Az alkotandó kezelési szabályzatban mondassék ki, hogy a tanulóktól olvasási, vagy tanulási díj nem szedetik.

7. Az állitandó iskolai könyvtárak ügyeinek vezetésével (könyvtárnok) arra vállalkozó tanítók bizandók meg, kik ebbeli teendőik fejében a rendesnél kevesebb tanítási órák adására volnának kötelezendők.

A második főtárgy Iritcsék Ferencz ur értekezése volt a népiszkolai rajzoktatásról. Munkálata, mely érdekessége mellett a tárgyat sokoldalulag megvilágítja, tetszésben részesült s mindkét előadónak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a kör. Elhatározta egyszersmind a kör, hogy a rajzoktatás című értekezésben kifejezést nyert elvek és módok, egy közelebbi ülésnek fogják vita tárgyát képezni.

Miután a kör elhatározta volt, hogy a jövő hó utolsó vasárnapján ülést tart a VII. kör által beküldött pályamunkák bírálata ügyében. az ülés befejeztetett. *

Kivonat a Budapest főv. tantestület VII. kerületi köre által 1880. április 18-án tartott 3. rendes közgyűlésén felvett jegyzőkönyvből.

1. Az iskolai és népkönyvtárak ügyében Schmid Gyula, dr. Kerékgyártó Elek, Neiger Sándor és Braun Jónás tartottak hosszabb beszédet. A népkönyvtárak ügyét, mint a melyek a fővárosban az általuk kifejtett okoknál fogva feleslegesek, elejtették, s az iskolai könyvtárak felállítására, és felszerelésére nézve véleményes jelentéstétel végett egy 3 tagu bizottság kiküldetését indítványozzák. — Kiküldetett: Schmid Gy., dr. Kerékgyártó és Neiger Sándor.

2. Tárgyaltatott Tanos Sándor indítványa az el. isk. 4. oszt. bizonyítványok jogérvényességét illetőleg. Erre nézve az határozatott, hogy a főv. polg. és közs. reáliskolákba való félévétel iránt a főváros tanácsához, az állami középtanodákba való beléphetés érdekében pedig a magas miniszteriumhoz intéztessék felirat.

3. A mult ülésünkön kitűzött kérdésre a »testi büntetés eltörlésének hasznos vagy káros voltára nézve« két pályamunka érkezett be; megbirálás végett az V. kerületi tantestülethez áttétettek.

4. A jövő gyűlés 1880. május hó 30-án fog megtartatni.

Schäffer Sándor, jegyző.

L e v e l e z é s . *

Mecsektő, április hó 6-án 1880.

Tekintetes szerkesztő úr! Mig a Burkusországból fujdogált kérésselhetlen szél csaknem megdermeszté a test tagjait, mig a Pnttkammer szelleme, melyet a burkusországi szél piántált ide hozzánk, a lelket szunnyadásra birta, mig ott tulnan oly fegyelmi eszközökről gondoskodnak, melyekkel a tanítóban elfojthatják a szót, megfoszthatják a szabad sajtó használatától (lásd Puttkamer utóbbi beszédét); a addig itt szép Magyarországbán minden embert kvalifikálnak mond a közoktatás öre a tanító működésének megítélésére; és Cserszeghi ur minden keveset tanult embert elég ügyesnek tart arra, hogy tanithasson, jobban mondva, dreszszirozzon. — A tanítónak pedig nem dukál egyéb, mint az ismeretes türelem és ha a jó egek nem kedveznek, egy kis koplalás. (Vác. Felsőmagyarország.) Ily nézetek hatása alatt benu a test és lélek. S e benutság következménye az is, hogy eddig én sem hálálhatám meg

* Tárgyhalmaz miatt maradt ki eddig.

szerkesztő urnak azon szívességét, melynek a »Népnevelők Lapja«-nak rendes elolvashatása élvezetét köszönöm.

A természetben megváltozván a szél iránya, a Puttkamer, Trefort és Cserszeghi szelleme sem hat már annyira a kedélyekre; mert tetszik tudni, hogy mindezek az északi széllel jutottak ide közénk. Délről fúnak most lanyhább szelek, melyek, hogy örvendetesebb hirt vihessenek szerkesztő urhoz, próbálom mozgatni tollamat.

Ugyanis március hó 31-én tartá a Pécsváradvidéki tanító-egylet évi rendes közgyűlését. Tárgyai ugyan elég érdekesen valának összeállítva; de az egész napon tartott esőzés sokat visszatartott a gyűlésen való részvételtől. Nem is lehetett kívánni, hogy a távolabb lakó tagtársak, egészségüket veszélyeztetve, megjelenjenek. Voltunk tehát annyian, hogy határozathozó képességgel bíránk. Az elnöki megnyitó- és beszámoló beszéd után az »Eötvös-alap« ügye került újra szőnyegre. Erősen folyt a vita, midőn egyszerre megyei kir. tanfelügyelőnk, tekintetes Salamon József úr és Halász István tollnok ur megjelent köztünk. Mint mikor a jó vezér csatázó vitézei közé lép biztatva a győzelemmel: ugy villanyozta föl a tanfelügyelő ur megjelenése a tanácskozó tiszok munkakedvét. Az »Eötvös-alap« tárgyalása folytatattván, kintint, hogy a gyűlésre választott bizottság hanyagul járt el, és hogy eme szép és üdvös alap iránt közönyösséget tanusit. Tanfelügyelőnk hozzászólása után határozottatott a volt bizottságnak elnök utján oly értelemben törtéendő fölhi vása, hogy jelentésében kifejtse, mi okoknál fogva és hol akadt meg működése? Az egylet pedig ez évben is anyagi erejéhez képest járul az »Eötvös-alap« gyarapításához.

Olvastattat a »budai tanító-egylet«-nek a hadkötelezettségi törvény megváltoztatása tárgyában az egyletkez ért átirata, mely egyletünknek hozzájárulásával örvendetes tudomásul vétetett. Hogy egyletünk is megtehesse a kellő lépéseket, egy bizottság választott, mely a honn időző országos képviselő urakat már személyesen meg is kereste. A képviselő urak az ügynek pártolását meg is ígérték. A »budai tanító-egylet« pedig jegyzőkönyvi kivonathban arról értesítettik, hogy a pécsváradvidéki tanító-egylet« e fontos ügyben való kezdeményezésért elismerő köszönetét fejezi ki.

Több egyleti ügy elintézése és a tisztviselők megválasztása után a népiskolai könyvtárak életbeieptetésének kérdése került szőnyegre. A tanfelügyelő és tollnok ur szakavatottan szoltak a tételhez, ajánlottak módozatokat, melyekkel az életbeieptetés legkönnyebben megtörténhetik: szóval a tanfelügyelő itt ugy tünt föl segédével, mint a hogyan mindenhol kellene, hogy föltünjék. Ilyen a vérünkéből való tanfelügyelő! Ó jó barát, tanácsadó és ha kell szigoru ellenőre működésünknek, hatalmas támasza ügyünknek. * — A tárgyat az idő előrehaladottságánál fogva nem fejezhettük be és így a jövő közgyűléssel egybekapcsolt szakgyűlésnek lesz egyik tétele. Birjuk a tanfelügyelő- és tanfelügyelői segéd uraknak szives ígérését, hogy azon is megjelennek.

A gyűlés befejezte után együtt ebédeltünk; kedélyes társalgás folyt ismét — — — a tanügyről, míg végre egyik tagnak fölszólalására csaknem valamennyien előfizettek a »Magyar paedagogiai szemlére.« Uj lelkesültséggel távozánk, hogy legközelebb ismét találkozunk.

* Gratulálunk Baranyamegyének, hogy nincs oly helyzetben mint Vas megye

Ezekben kívántam Kedvességednek vidékünk tanügyi mozgalmait röviden ecsetelni. És ha ezek valamivel kedvezőbbek, mint a zord északiak, tulajdonítsa annak, hogy a tél jegének távoztával a tanítók köréből is távozott a közönyösség és nemtörődés jégkérge. Az »érdeklődés« a tavaszi napnak e sugara fölolvastotta s így a déli szél kellemesebb hirekkel kedveskedhetik, mint az északi.

Kartársi üdvözléttel

Berényi Boldizsár.

Külföld. *

(Vége.)

Elemi iskolák.

I. Városi iskolák.

(H. A.) Mig az eddig említett intézetek nagyobb része majdnem az állam pénztárából tartatnak fenn, az elemi iskolák túlnyomó nagyrésze pénzügyi tekintetben a provinciák, városok és falvak terhére esnek. Ezen iskolát 3 vagy 5 évig látogatják és eszerint egy vagy kétosztályúnak nevezik; előbbiekben hittant, írást olvasást, számolást és éneket tanítanak, a kétosztályu elemi iskolában e tárgyakhoz még történet, földrajz, természetrajz és rajz (csak vonalzó segítségével) sorakoznak.

1877-ben 25,491 elemi iskolába 886,139 fiú, 188,420 leány, összesen 1.074.559 tanuló járt.

II. Iskolalátogatás.

Az iskolalátogatás nem kötelező. Az iskolakényszer gátjaiként a kormány a »falvak és falvacskák egymástól való távollétét, az éghajlatot, a tanítók hiányát és a roppant költségeket hozza fel mentségül. **

Tudományos intézetek.

Ezek közül legjelentékenyebbek: a tudományos akadémia Szt.-Pétervárott, a Miklós-observatorium Paulkovoban és a paedagogiai muzeum Szt.-Pétervárott.

A császári tudományos akadémiát I. Péter cár alapította 1725-ben kelt ukázával és 1726-ban, halála után, megnyitották. Célja: 1. Munkássága és felfedezései által az emberi tudás határait kiterjeszteni; 2. tudományt terjeszteni és 3. az újabb felfedezéseket Oroszország részére gyakorlatilag érvényesíteni.

A tudományos akadémia három szakosztályból áll: mennyiség- és természettudományi-, nyelv- és történettudományi- és orosz nyelv- és irodalmiból. 1878. évi költségvetése 298,238 rubellel lőn előirányozva. 1877-ben 46 tagja volt az akadémiának, könyvtára ugyanakkor 224,062 kötetből állott. Azonkívül igen sok, különféle tudományos gyűjteménye van.

A tudományos akadémiával direkt összeköttetésben állanak:

1. egy kis csillagvizsgáló, 90 műszeres observatorium Szt.-Pétervárott.
2. Ugyanott 1085 műszeres természettani- és delejes observatorium.

* Lásd »Népnevelők Lapja« 10, 12, 16. számait.

** Bezzeg telik másra.

3. 214 műszeres csillagászati observatorium Kilmó-ban.
4. 143 műszeres delejes-meteorologiai observatorium Pering-ben;
5. egy vegytani laboratorium Szt.-Pétervárott és
6. egy typographiai intézet.

A Miklós-observatorium 1838 ban alapított és azonkívül, hogy csillagászati megfigyelésekre szolgál, az a rendeltetése, hogy a gyakorlati csillagászatot tökéletesítse, a többi orosz observatoriumokat vezesse, benne csillagvizsgálókat és geodátokat képezzenek ki. 1878 iki költségvetése 49,997 rubelben állapított meg.

P a e d a g o g i a i m u z e u m tulajdonképen kettő van Szt.-Pétervárott, melyek egyike a felsőbb, másika az elsőbb iskolák gyűjteménye. Mindkettőnek az a feladata, hogy a tanítók mindkét nemét az új taneszközökkel és könyvekkel megismertesse, hogy ily módon a helyes taneszközök választását megkönnyítse.

Mindkét intézet költségvetését évi 3000 rubellel szokták előirányozni.

A legutóbbi párisi kiállításon ezen muzeumok igen szép természet-tudományi gyűjteményeket állítottak ki.

»Schweiz. Lehrerz.«

V e g y e s e k.

— **Meghívó.** A »Budapesti Tanítótestület« ez évi május hó 2-án (vasárnap) d. e. 10 órakor az V. ker. vigadó-épület kis termében rendes közgyűlést tart. Tárgyai: 1. Jelentés a testület 1878. és 1879. évi működéséről, valamint a pénz- és könyvtár állapotáról. 2. Választmányi előterjesztés a »Népnevelők Lapja«-nak, mint hivatalos közlönynek a körök és a testület részére egy-egy példányban leendő megrendelése iránt. 3. Bizottság kiküldése a »Királyi Ünnepek Emléke« című füzet számadásainak átvizsgálása tárgyában. 4. Egy fő- és aljegyző-választás. 5. Indítványok. — Tisztelettel kérem föl a testület tagjait, hogy e közgyűlésre teljes számmal megjelenni sziveskedjenek. Elnöki megbízásból: S o m l y a i József, testületi aljegyző.

— **A budapesti tanítók I. ker. köre f. é. május hó 6-án d. e. 9 órakor a svábhegyi iskola termében rendes gyűlést tart, melyre a kör t. tagjai meghívotnak.** A gyűlés tárgyai: A kiküldött bizottság jelentése a kör pénztári állásáról. A büntetésnek kibővítése ügyében kiküldött bizottság javaslatának előterjesztése. A IX. ker. tanítói körnek a) katalógus kiadása, b) a mulasztásoknak óránként való bejegyzése iránt tett indítványának tárgyalása. Az iskolai- és népkönyvtárak ügyében érkezett tanfelügyelői átiratnak megvitatása. Az V. ker. tanítói kör indítványának megvitatása a IV. osztályról kiállított bizonyítványok ügyében. Gyakorlati előadás a méhészetéről. Előadó: Stollár László. Netáni indítvány. Gyűlés után: Kirándulás »M a r i a m a k k« völgyébe. Eléd Budakeszen (1 órakor) Ozsonna a »Szép J u h á s z n ö k«-nél. Hazamenet a közúti vaspályán (7¹/₂ órakor) Laszlovszkitól. Vendégek szivesen látatnak, kéretnek azonban, hogy a kör tagjai egyikénél jegyeztessék magukat elő. W e h n e r Gyula, körelnök.

— **Figyelmeztetés.** Azon tisztelt tagtársainkat, kik egyesületünk pénztárnokával akár levél akár személyes uton érintkezni óhajtanak, figyelmeztetjük, hogy lakása május 1-től IX. ker. soroksári-utca 32. sz. a. van. Az egyl. pénztárnok teljes címe különben mindig lapuuk homlokán is található.

— **Értesítés.** Félreértések helyreigazítása céljából kijelentjük, hogy egyesületünk az 1879. év II. felében minden az egyl. helyiségbe járó lap 1. számát visszaküldte s elő nem fizethetett — helyiség hiány miatt. Tekintve ezt, valamint azon körülményt, miszerint egyesületünk egyetlenegy lap 1879. II. félévi számának birtokában nincs: semminemő arra vonatkozó rekláméiőt figyelembe nem vehetünk.

— **A tavaszi mulatságot rendező bizottság május 2-án (vasárnap) d. e. 9 órakor tartja gyűlését a nyul-utcai egyleti helyiségben.** Azért hívom a t. tagokat a hozott határozat ellenében 9 órára, mert 10-kor a tantestület tartja közgyűlését. — W o l k e n b e r g Gyula, elnök.

Weismann Testvérek könyvnyomdája- és kiadóhivatalában

megjelenik és kapható

A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE

A NÉP SZÁMÁRA.

Irta: Dr. SZALAY JÓZSEF.

Uj történelmi mű

több száz arc- és csataképpel, levelek hasonmásaival és térképekkel.

Minden értelmes magyar embernek első kötelessége megismerkedni hazája történetével, mint az ismeretszerzés első és legszükségesebb tárgyával. Mert ha az édes anyatejjel magunkba szívjuk is mindnyájan a hazaszeretetet, de ez a szeretet csak akkor izmosul forró, tántoríthatatlan ragaszkodássá, ha nemzetünk történetéből látjuk a felénk intő példákat: ha megismerjük a nagy Hunyadiakat, a Zrínyiek lelket emelő önfeláldozását, a Bethlenek ügyes politikáját, a Rákócziak magasztos honszerelmét.

Nemzetünk viszontagságos multját sok becses mű tárgyalja, tudósaink napról napra több eddig homályban volt lapjára derítenek buzgó kutatásaik alapján új fényt, de nincs oly mű irodalmunkban, mely minden ezen kutatások felhasználásával, de mégis önálló itélettel, egyszerű világos nyelven, népies előadásban beszélné el történetünket.

Ezek az okok vezéreltek bennünket »Magyarország Történeté«-nek kiadására, bár jól tudjuk, hogy az tetemes anyagi áldozattal jár. De szükséges, hézagpótló voltát tekintve, szívesen hozzuk meg ezt az áldozatot hazai művelődésünk érdekének és bizunk olvasó-közönségünkben, hogy pártfogásával előmozdítja törekvésünket. Második sorban azt tartottuk szemünk előtt, hogy a munka árát a lehető legolcsóbbra szabjuk, hogy azt mindenki megszerezhesse, mert a magyar nemzet történetének egy magyar ember házában sem szabadna hiányzani.

A »Magyar Nemzet Története« előfizetői számára az alulirt kiadóhivatal egy pompás történelmi festményről gondoskodott, mely Molnár József ismert akad. festőnk egyik kiváló műve és

»Széchy Dezső feláldozza magát Róbert Károly királyért«

ezimmal a magy. nemzeti Múzeum legszebb és legbecsesebb műremekei között foglal helyet. E festményt izléses arany-rámába foglalva előfizetőinknek 4 frt utólagos fizetés mellett adjuk, más uton nem is kapható.

Megrendelési föltételek: A »Magyar Nemzet Története« 30—32 füzetben jelenik meg százötvennél több képpel, melyek közt arcképek, csataképek, levelek hasonmásai és térképek is lesznek.

Eddig már 23 füzet jelent meg; a többi füzetek gyorsan követik egymást s havonként két füzet kerül ki a sajtó alól. A füzetek kiállítása nagy 8-rét alakban nálunk szokatlan díszszel történik, noha egyes füzet ára csakis 30 kr., postai szétküldéssel 35 kr.

Megrendeléseket elfogad minden könyvvarus, a hol egyes füzetek is kaphatók.

Weismann Testvérek

könyvnyomdája és könyvkiadóhivatala

Budapest, Ferencz-Józseftér 8. sz.